

682

۱۹۰۹

۱

۱۲۸
شماره

الحمد لله

www.ketab.ir

فتاحی، مجید، ۱۳۶۰ - Fattahi, Majid :	سرشناسه
عصمت پیامبر و امام از منظر جریانهای معاصر :	عنوان و نام پدیدآوندگان
زیدیه/نگارنده مجید فتاحی .	
قم: کتاب نما، ۱۳۹۸ .	مشخصات نشر
۱۳۰ص: مصور: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م..	مشخصات ظاهری
فیفا :	وضعیت فهرست نویسی
عصمت (اسلام) :	موضوع
Sinlessness (Islam) :	موضوع
زیدیه -- عقاید :	موضوع
Zaydiyyah -- Doctrines :	موضوع
۱۳۹۸ع ۲۷ف/ ۵/ ۲۲۰ BP :	رده بندی کنفره
۴۳/۲۹۷ :	رده بندی دیویی
۵۶۳۰۴۱۵ :	شماره کتابشناسی ملی

عصمت پیامبر و امام

از منظر جریان‌های معاصر زیدیه

مجید فتاحی

کارشناس ارشد مذاهب اسلامی

عصمت پیامبر و امام از منظر جریان های معاصر زیدیه

مؤلف: مجید فتاحی (کارشناس ارشد مذاهب اسلامی)

ناشر: کتاب نما

صفحه آرای: کتاب نما

بریت چاپ: اول/ ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۵۶۷-۰-۲

کتاب نما

تم/ بلوار معلم / مجتمع ناشران / طبقه زیرزمین / واحد ب ۷/ انتشارات کتاب نما

تلفن/ ۳۷۸۳۵۹۰۱ (۰۲۵) / ۰۹۱۲۸۵۳۰۸۵۴

تقدیر و تشکر

ستایش و سپاس خداوندی را که سخنوران از ستودن او عاجزند و حسابرگان از شمارش نعمت‌های او ناتوان و تلاشگران از ادای حق او درمانده، خدایی که افکار، تفکیر، تدبیر، ذات او را درک نمی‌کنند و دست غواصان به دریای علوم او نخواهد رسید، و درود و صلوات و تحیت بر روح پاک اشرف عالم هستی حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و خاندان پاک و مطهر ایشان، و هم‌چنین لعن و نفرین ابدی بر دشمنان ایشان تا روز قیامت. . . .

از آنجایی که در تعالیم دین برای مؤلم جایگاه و منزلت خاصی قرار داده شده و او را به مانند پدر دانسته است، بنده هم به رسم ادب دینی و به حسب وظیفه و از باب (مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ) لازم می‌دانم که از استاد گرامی و معزز راهنما (جناب حجه الاسلام والمسلمین دکتر مهدی فرمانیان) و استاد محترم مشاور (جناب حجه الاسلام والمسلمین دکتر مصطفی سلطانی) که در کمال سعه صدر و با صبر و حوصله سفودی و با حسن خلق و فروتنی، بنده را در این امر مهم یاری رساندند و از هیچ کمکی در این عرصه دریغ ننمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

و سپاس فراوان از پدر و مادر گرامی‌ام که همیشه با دعای خیرشان، مسیر هدایت را برایم هموار کرده و همسر عزیزم که با صبر حوصله مثال زدنی، محیطی آرام برای من فراهم آورده است.

تقدیم بہ:

تقدیم بہ اول مظلوم عالم آقا امیر المؤمنین علی علیہ السلام و اول مظلومہ

عالم حضرت صدیقہ طاہرہ فاطمہ زہرا علیہا السلام

www.ketab.ir

.... فهرست مطالب

۱۵ چکیده

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱۹ گفتار اول: طرح تحقیق

۱۹ ۱. بیان مسئله

۱۹ ۲. سؤال اصلی تحقیق

۲۰ ۳. سؤالات فرعی تحقیق

۲۰ ۴. پیشینه و امتیاز تحقیق

۲۱ ۵. اهمیت و ضرورت مسئله

۲۲ ۶. اهداف تحقیق

۲۲ ۷. روش تحقیق

۲۳ گفتار دوم: مفاهیم

۲۳ الف. مفهوم واژه زیدیه

۲۳ ب. مفهوم عصمت

۲۴ ۱. عصمت در لغت

۲۶ ۲. عصمت در اصطلاح

۲۷ ج. واژه نبوت و رسالت

۲۹ د. واژه امامت

۳۱	گفتار سوم: آشنایی با زیدیه
۳۱	۱. شخصیت شناسی زید بن علی
۳۲	۲. شکل‌گیری زیدیه
۳۳	۳. حکومت‌ها و قلمرو زیدیان
۳۳	الف. حکومت زیدیان در دیلم
۳۵	ب. دولت آدارسه در مغرب
۳۵	ج. حکومت زیدیه در یمن
۳۸	۴. اندیشه‌های کلامی زیدیه
۳۸	توحید
۳۹	صفات الهی
۴۰	کلام الهی
۴۰	رؤیت خداوند
۴۱	صفات خبریه
۴۱	عدل
۴۲	نبوت
۴۲	امامت
۴۴	۵. فرقه‌های زیدیه
۴۵	الف. جارودیه
۴۶	ب. صالحیه یا بتریه
۴۸	ج. سلیمانیه (جریریه)
۴۹	گفتار چهارم: جریان‌های معاصر زیدیه
۴۹	۱. جریان سلفی‌گرا
۵۱	۲. جریان سنت‌گرا اهل‌بیتی
۵۴	۳. جریان روشنفکر

۴. جریان سنتی محافظه کار..... ۵۷

۵. جریان سنتی تجدّدگرا..... ۵۷

فصل دوم: عصمت پیامبر از دیدگاه زیدیه قدیم و جریان های معاصر زیدیه

گفتار اول: معنا و محدوده عصمت نزد زیدیه..... ۶۱

۱. معنای عصمت نزد زیدیه..... ۶۱

۲. رفت و فاعل و کیفیت عصمت..... ۶۲

الف. وقت و زمان عصمت..... ۶۲

قول اول:..... ۶۲

قول دوم:..... ۶۲

قول سوم:..... ۶۳

أدله زیدیه بر ضرورت عصمت از زمان تولد انبیاء..... ۶۳

ب. فاعل عصمت..... ۶۴

اول:..... ۶۴

دوم:..... ۶۴

سوم:..... ۶۴

أدله زیدیه بر فاعل عصمت..... ۶۵

دلیل اول:..... ۶۵

دلیل دوم:..... ۶۵

ج. کیفیت عصمت..... ۶۶

گفتار دوم: عصمت انبیاء و پیامبر ﷺ از دیدگاه زیدیه..... ۶۷

۱. عصمت از گناهان کبیره و صغیره..... ۶۷

- أدله عصمت..... ۷۲

۷۳	 عصمت از منقرات
۷۵	 - دلیل عصمت از منقرات
۷۵	 ۳. عصمت و مسأله سهو و نسیان
۸۲	 ۴. عصمت در مواقف سیاسی و اجتماعی
۸۴	 گفتار سوم: عصمت انبیاء و پیامبر از منظر جریان های معاصر زیدی
۸۴	 ۱. جریان سنتی اهل بیتی، محافظه کار (حوثیها)
۸۷	 ۲. جریان سنتی تجدد گرا (علامه محطوری و همفکران)
۸۸	 خلاصه و نتیجه گیری از فصل دوم

فصل سوم: عصمت امام از دیدگاه زیدیه قدیم و جریان های معاصر

۹۳	 گفتار اول: عصمت امام از اهل بیت علیهم السلام
۹۳	 الف. عصمت اهل کساء و محدود آن
۹۷	 ب. ادله زیدیه بر عصمت اهل کساء
۹۹	 گفتار دوم: عصمت سایر ائمه (امامان اهل بیت علیهم السلام و ائمه «زیدیه»)
۱۰۱	 گفتار سوم: عصمت امام از منظر زیدیه معاصر
۱۰۱	 ۱. جریان سنتی اهل بیتی، محافظه کار (حوثیها)
۱۰۳	 ۲. جریان سلفی گرا
۱۰۴	 ۳. جریان سنتی تجدد گرا (علامه محطوری و همفکران)
۱۰۵	 گفتار چهارم: دلایل زیدیه بر نفی عصمت امامان علیهم السلام
۱۰۵	 (۱). فقدان ادله
۱۰۵	 (۲). عدم بدهت شرط عصمت بری امام
۱۰۵	 (۳). بی اعتبار بودن استدلال عقلی
۱۰۶	 (۴). فقدان نص و خبر متواتر و عدم امکان تمسک به قول امام

- (۵) . نبود ملازمه بین عصمت و جانشینی پیامبر ۱۰۶
- (۶) . باتوجه به تبیین دقیق معنا و حقیقت امامت: ۱۰۶
- الف: امر ثبوتی ۱۰۷
- ب: امر عدمی ۱۰۷
- (۷) . عدم وجوب نصب امام معصوم بر خداوند تعالی ۱۰۷
- (۸) . حضور نیافتن امام (که معصوم می خوانید) برای کمک رسانی در انجام واجبات و ترک محرمات ۱۰۸
- (۹) . عدم نزول وحی برای آگاهی بر عصمت سایر ائمه ۱۰۸
- (۱۰) . نیاز به امام فقط در امور ظاهر: ۱۰۸
- (۱۱) . عدم سخن عصمت در لسان امامان ۱۰۹
- (۱۲) . لزوم نداشتن امامت ائمه ۱۰۹
- (۱۳) . امام معلّم شریعت نیست ۱۰۹
- (۱۴) . عدم باور و اعتقاد به تشریع دین برای ائمه ۱۱۰
- (۱۵) . عدم بهره مندی ائمه از وحی الهی ۱۱۱
- (۱۶) . عدم نصب امام معصوم بعد از شهادت امام حسین (علیه السلام) ۱۱۱
- خلاصه فصل سوّم ۱۱۱
- خاتمه و جمع بندی ۱۱۳
- فهرست منابع ۱۱۷
- «منابع اینترنتی و نرم افزاری» ۱۱۸

چکیده

موضوع این تحقیق، عصمت پیامبر و امام از منظر جریان‌های معاصر زیدیه می‌باشد که در چند فصل مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است.

این تحقیق با روش کتابخانه‌ای و با بررسی تحلیلی و توصیفی منابع زیدی، بدین نتیجه رسیده است که زیدی‌ها در مبحث عصمت که یکی از مهمترین بحث‌های کلامی است نظراتی را مطرح کردند که همسوبا اهل سنت می‌باشد.

زیدی‌ها، عصمت پیامبران الهی و خصوصاً پیامبر خاتم حضرت محمد صلی الله علیه و آله را پذیرفته و معتقدند که آن بزرگواران در امور تلقی و ابلاغ وحی و شریعت هرگز مرتکب معاصی نمی‌شوند و روایاتی را برای اثبات مدعای خود بیان کرده‌اند؛ اگرچه برخی از زیدیها طبق ظاهر معدودی از آیات و روایات قائلند که انبیاء در امور غیر دین و تبلیغ شریعت الهی (مثل مسایل جاری زندگی) و حتی در امور تبلیغ، ولی در جائیکه مربوط به دریافت و ابلاغ وحی نیست مرتکب گناه صغیره خواهند شد (امانه از روی تجزی و نه گناهای که از منقذات شمرده می‌شود) ولی این اندازه انحراف هیچ خللی در انجام ابلاغ رسالت و هدف بعثت انبیاء (که ارائه شریعت وحی به بشریت است) وارد نمی‌کند.

و هم‌چنین زیدی‌ها در مورد ائمه اهل بیت علیهم السلام فی الجمله قائل به عصمت شده و معتقدند که برای اصحاب کساء (پنج تن آل عبا) دلایل بخصوصه

وجود دارد که معصومند. اما زیدی‌ها عصمت سایر ائمه را (اعم از سایر امامان معصوم در اعتقاد شیعه و امامان خودشان از زیدبن علی و)، به خاطر اینکه عصمت شرط امامت نیست و دلیلی هم بر عصمت آن‌ها وجود ندارد، نمی‌پذیرند و قائلند که آن‌ها مرتکب معاصی می‌شوند.

واژگان کلیدی: عصمت، نبوت، امام، زیدیه